

REGERINGSRÄTTENS BESLUT

Mål nr
5058-09

meddelat i Stockholm den 30 juni 2010

KLAGANDE

AA

MOTPART

Vuxenutbildning- och arbetsmarknadsnämnden
Örebro kommun
Box 34220
701 35 Örebro

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings beslut den 7 juli 2009 i mål nr 1840-09

SAKEN

Bistånd enligt socialtjänstlagen; fråga om prövningstillstånd i kammarrätt

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver det överklagade beslutet och meddelar AA prövningstillstånd för prövning i Kammarrätten i Jönköping av hans överklagande av Länsrätten i Örebro läns dom den 27 maj 2009 i mål nr 88-09. Handlingarna överlämnas till kammarrätten för handläggning.

Dok.Id 90545

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

BAKGRUND

AA ansökte i december 2008 om ekonomiskt bistånd till elräkning med 1 682 kr avseende perioden den 1 september 2008 till den 30 november 2008. Socialnämnd Väster i Örebro kommun avslog den 7 januari 2009 hans ansökan med hänvisning till att kommunen tillämpade ett schablonbelopp för el och att han under den aktuella perioden erhållit löpande försörjningsstöd där post för el ingick. Behovet ansågs därför tillgodosett. AA överklagade nämndens beslut och yrkade att han skulle beviljas bistånd till mellanskillnaden mellan tidigare erhållet bistånd och den faktiska kostnaden. Länsrätten i Örebro län avslog hans överklagande i domen den 27 maj 2009 (mål nr 88-09). Genom det nu överklagade avgörandet beslutade kammarrätten att inte meddela prövningstillstånd.

YRKANDEN M.M.

AA fullföljer sin talan och anför bl.a. följande. Frågan om elschablon berör inte bara honom utan alla klienter i Örebro kommun. Risken med att använda schabloner är att den individuella behovsprövning som ska göras försvinner. Det finns också en risk att schablonerna utökas till att omfatta fler typer av kostnader. Hade han bott i en annan kommun hade han troligtvis fått bistånd till elräkningen eftersom kostnaden ligger utanför riksnormen och ska skälighetsprövas. Om länsrättens dom står fast kan Örebro kommun fortsätta att hänvisa till att elschablonen täcker skälig kostnad för el utan att göra någon som helst bedömning av behovet.

Vuxenutbildning- och arbetsmarknadsnämnden bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. I den för Örebro kommun tillämpade normen ingår posten hushållsel som ett schablonbelopp. Beloppet bygger på Konsumentverkets beräkning för medelförbrukning i Kwh gällande 1-7 personer i hushållet. Enligt Örebro kommuns riktlinjer är utgångspunkten att en schablon ska vara ett hjälpmedel och inte en absolut regel. Det innebär att en ansökan aldrig kan avslås enbart med hänsyn till utformningen av kommunens normer och riktlinjer. Har

Mål nr
5058-09

den biståndssökande en kostnad som är högre än schablonbeloppet måste socialtjänsten alltid göra en individuell bedömning av om kostnaden är skälig. Föreligger starka eller medicinska eller sociala skäl kan en del av hög kostnad för hushållsel beviljas. Sådana skäl hade inte styrkts i förevarande fall.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 34 a § andra stycket 1 och 2 förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska kammarrätten meddela prövningstillstånd bl.a. om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt eller om det förekommer anledning till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten (tidigare länsrätten) kommit.

Enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Enligt 4 kap. 3 § SoL lämnas försörjningsstöd för skäliga kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och radio- och TV-avgift,
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt punkten 1 ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion.

Bestämmelsen infördes 1997 genom en ny 6 b § i den äldre socialtjänstlagen (1980:620) och har i samband med införandet av den nya socialtjänstlagen genomgått smärre ändringar i syfte att renodla försörjningsstödet till regelbundet återkommande kostnader. I förarbetena till den äldre bestämmelsen (prop. 1996/97:124 s. 169) anfördes bl.a. att i fråga om skäliga kostnader enligt punkt 2

Mål nr
5058-09

det måste göras en individuell bedömning av vad som är skäligt för just den biståndssökande. I Socialstyrelsens allmänna råd (SOSFS 2003:5) anförs bl.a. att socialnämnden i regel bör godta den enskildes faktiska kostnader för hushållsel om kostnaderna är skäliga.

Försörjningsstöd består således av två delar. Den första omfattar vissa uppräknade regelbundet återkommande kostnader som ansetts kunna schabloniseras för hela landet genom särskilda föreskrifter i socialtjänstförordningen (2001:937). Den andra omfattar likaledes ett antal regelbundet återkommande kostnader där dock utgångspunkten är den enskildes faktiska kostnader förutsatt att de är skäliga. En individuell bedömning ska således göras av sådana kostnader. Dit hör bl.a. kostnader för boende och hushållsel.

Av utredningen i målet framgår att Örebro kommun tillämpar en egen norm där man utöver de kostnadsposter som anges i riksnormen också lagt in schablonbelopp för hushållsel, som sålunda normalt inte blir föremål för någon individuell prövning. Av nämndens yttrande till Regeringsrätten framgår visserligen att schablonen inte är någon absolut regel och att en högre kostnad kan beviljas om den enskilde styrker att han eller hon har starka eller medicinska eller sociala skäl för en högre förbrukning. Detta garanterar dock ingen prövning av om de faktiska kostnaderna är skäliga eller inte. Enligt Regeringsrättens mening måste förutsättas att de kostnadsposter som anges i punkt 2 – och som alltså inte schabloniserats i riksnormen – inte heller ska schabloniseras av respektive kommun utan prövas individuellt. För detta talar även att underlåtenhet att betala räkningar som avser boende och hushållsel kan få kännbara konsekvenser, varför även en alltför hög kostnad kan behöva accepteras tillfälligt så att den enskilde får visst rådrum för att nedbringa kostnaden.

Något avgörande av Regeringsrätten som belyser förutsättningarna för tillämpning av schabloner i försörjningsstödet finns inte. Mot bakgrund av lagstiftningens utformning måste det även anses osäkert om länsrätten (numera

BESLUT

Mål nr
5058-09

förvaltningsrätten) kommit till ett riktigt slut i målet. Det finns därför skäl för
prövning i kammarrätten.

Susanne Billum

Karin Almgren

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Birgitta Törnered

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-05-19